

Sivilombudet
Postboks 3 sentrum
0101 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Stine Lerkerød, 22003936

U. off.: offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1

Svar til Sivilombudet etter besøksrapport fra bofellesskap for personer med utviklingshemming i Drammen kommune

Bakgrunnen for saken

Statsforvalteren i Oslo og Viken viser til besøksrapport fra Sivilombudet, datert 23.06.21. I rapporten har Sivilombudet redegjort for forhold som er egnet til å svekke rettssikkerhetsgarantien til personer med utviklingshemming knyttet til tiltak etter helse- og omsorgstjenesteloven (hol.) kapittel 9.

Det er bedt om orientering om oppfølgingen av rapportens anbefalinger innen 1. oktober 2021. Statsforvalteren i Oslo og Viken har gjennomgått besøksrapporten, og tar anbefalingene til etterretning. Statsforvalteren vil bemerke at rutiner er gjennomgått og endret det siste året, og at mye av det som påpekes i rapporten allerede er praksis i våre vedtak.

Svaret er utarbeidet av Helseavdelingen og Vergemålsavdelingen i fellesskap.

Oppnevning av verge

Sivilombudet anbefaler Statsforvalteren å sikre at vedtak om tvang aldri godkjennes uten at det er dokumentert at det er oppnevnt verge med mandat som dekker oppgaver etter hol. kapittel 9. Helseavdelingen har siden høsten 2019 hatt stort fokus på dette. På bakgrunn av rapporten har vi iverksatt ytterligere tiltak som skal sikre at vi får kopi fra kommunene av vergemandat som inkluderer kapittel 9. Både ved en initial gjennomgang, og ved godkjenning av vedtak, er det nå eget sjekkpunkt for at korrekt vergemandat foreligger. Det er også etablert et ytterligere samarbeid mellom helseavdelingen og vergemålsavdelingen hos Statsforvalteren i Oslo og Viken. Dette vil kunne bidra til å raskere avklare hvorvidt det foreligger nødvendig vergemandat, i tillegg til at vi kan bidra i opplæringen av vergene.

Motforestillinger og holdninger til beboere

Angående behandling av motforestillinger og holdningene til beboer, pårørende og verge ser vi at Statsforvalteren i større grad kan redegjøre særlig for konklusjonen om ovennevnte involvering og holdning til tiltak. For tilstrekkelige og etterprøvbare begrunnelser forholder vi oss til føringene i Helsetilsynets retningslinje (Internserien 7/2011, revidert 2020). I retningslinjen presiseres det at overprøvingen bør være kortfattet, og at det i stor grad kan vises til kommunens vurderinger, ved

full godkjenning av vedtak, jf. s. 22. Vi har etter gjennomgang av besøksrapporten evaluert våre vedtaksmaler, og vil sørge for at relevant informasjon og dokumentasjon gjengis, slik at begrunnelsene fremstår som tydelige og forståelige.

Begrunnelse for og oppfølging av vedtak

Statsforvalteren er enig med Sivilombudet i at underkjente vedtak om tvang og makt bør følges tettere opp, slik at uhjemlet tvangsbruk reduseres. Statsforvalteren er likevel avhengig av at kommunene sender inn vedtak eller melding om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner som ledd i vår kontrollfunksjon av reglene etter kapittel 9. Statsforvalteren kan be kommunen oversende vedtak, men har ingen sanksjonsmulighet ved forlenget saksbehandlingstid hos kommunen. Statsforvalteren skal føre tilsyn med kommunens oppfyllelse av sine lovpålagte plikter, jf. hol § 12-3, og kan beslutte at det skal initieres tilsynssak. Vi har videre veiledningsplikt ovenfor kommunene, og kan vurdere om det er behov for generelle veiledningstiltak ut mot kommunene. Det blir gitt veiledning fortløpende ved henvendelser, og vi avholder også dialogmøter med kommuner.

Vi har gjennomgått våre rutiner, og har iverksatt nye tiltak for å sikre at underkjente vedtak følges opp gjennom veiledning og dialog med kommunene. Alle vedtak registreres i eget skjema, hvor det brukes egne kategorier på de underkjente vedtakene. På denne måten har vi oversikt over de til enhver tid ikke godkjente vedtakene. I samme skjema markeres de vedtakene hvor det er satt vilkår for godkjenning, slik at dette både kan følges opp og gjøres kjent for alle saksbehandlere som jobber med kapittel 9 i Helseavdelingen hos Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Saksbehandlingstid

Det er utover dette også gjort tiltak for å redusere saksbehandlingstiden gjennom nyansettelser. Saker av stor betydning for enkeltindividers rettssikkerhet, herunder særlig bruk av tvang, er høyt prioritert og vi har stort fokus på å behandle disse sakene innenfor rimelig tid og de frister som gjelder for saksbehandlingstider.

Evaluering av tiltak

Som en del av vårt kvalitetsforbedringsarbeid har Statsforvalteren rutiner som skal sikre at maler og rutiner blir evaluert jevnlig for å se om de fungerer etter sin hensikt.

Opplæring av verger

Statsforvalteren ved vergemålsavdelingen gir verger særskilt opplæring dersom de har mandat til å ivareta en persons interesser i saker som gjelder bruk av tvang og makt. Ved oppnevning som verge får de skriftlig opplæring i form av et informasjonsskriv som redegjør for vergens rolle i forbindelse med vervet. Det blir her redegjort for vergens oppgaver og henvist til videre informasjon om regelverket. Det arbeides også kontinuerlig med forbedring av dette skrivet, for å sikre at vergene opparbeider seg tilstrekkelig kompetanse. Statsforvalteren har også hatt muntlig opplæring i form av foredrag om tvangsbestemmelsene og vergerollen. Vi vil fortsette med dette arbeidet, og skal i løpet av høsten bidra i ulike foredrag til kommuner og bydeler om kapittel 9. Statsforvalteren svarer også ut ulike spørsmål som vergene har i forbindelse med utøvelsen av vervet, og gjennomfører derfor også veiledning og videre opplæring i konkrete saker. Vergemålsavdelingen mener vi gjennomfører en forsvarlig opplæring, men vil arbeide med å videreutvikle de ovennevnte former for opplæring for å sikre at vergene får tilstrekkelig informasjon og kompetanse.

Med hilsen

Ingvild Aleksandersen
Assisterende statsforvalter i Oslo og Viken

Marianne Skjerven-Martinsen
Fylkeslege

Dokumentet er elektronisk godkjent